

ИЗВЕШТАЈ О ОЦЕНИ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Кандидаткиња: мр Јелена Вишњић

Тема: *Родна анализа текста у онлајн штампаним медијима у Србији*

I ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ
<p>1. Датум и орган који је именовоао комисију Сенат Универзитета у Новом Саду на седници 11. фебрура 2016. године именовоао је комисију за писање извештаја о оцени докторске дисертације мр Јелене Вишњић.</p> <p>2. Комисија: др Свенка Савић, изабрана у звање професорке емеритус, 25.06.2010., научна област Српски језик и лингвистика, Филозофски факултет, Нови Сад - председница. др Владислава Гордић Петковић, изабрана у звање редовне професорке 24. 10. 2008., научна област Енглеска и америчка књижевност, Филозофски факултет Универзитета у Новом Саду – чланица. др Светлана Томин изабрана у звање редовне професорке 28.03.2013., научна област Српска и јужнословенске књижевности са теоријом књижевности, Филозофски факултет, Нови Сад – чланица. др Дубравка Валић Недељковић изабрана у звање редовне професорке 6.11.2014., научна област новинарство, Филозофски факултет Универзитет у Новом Саду – менторка.</p>
II ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ
<p>1. Име, име једног родитеља, презиме: Јелена, Јованка, Вишњић</p> <p>2. Датум рођења, општина, држава: 22. мај 1976, Зрењанин, Република Србија</p> <p>3. Назив факултета, назив магистарске тезе, научна област и датум одбране: <i>Ре-конструкција идентитета кроз турбо фолк у Србији</i>, 20. октобар 2010., Факултет политичких наука, Универзитет у Београду</p> <p>4. Година уписа на докторске студије и назив студијског програма докторских студија Одобрена тема и менторка за докторат по старом 5.04. 2012. Универзитет у Новом Саду</p>
<p>5. Научна област из које је стечено академско звање магистра наука: Магистрица политичких наука</p>
III НАСЛОВ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ: Родна анализа текста у <i>online</i> штампаним медијима у Србији

IV ПРЕГЛЕД ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:

Увод (1-10)

2. Теоријска перспектива: студије рода и медијска култура (10-18)

3. Кроз таласе времена: род и идентитет (18-30)

3.1. Категоријални апарат: (родни) идентитет

3.2. Потрага за идентитетом: феминистичко читање

3.3. Идентити других, Други у онлајн свијетовима

4. Медијска репрезентација родних идентитета, политике репрезентације маргинализованих идентитета, 'праксе означавања' (30 – 40)

4.1. Репрезентација, производња значења

4.2. „Крв, срећа, сузе и зној“: слика жене у медијима

5. Мултимедијално приповједање у дигитално доба: ново вријеме, старе дилеме (40 – 62)

5.1. Упутство за даље читање: медијска конвергенција, дигитална револуција, нови медији

5.2. “Ако је видео убио радио, да ли је онда Интернет серијски убица?”

5.3. Партиципативни модели новомедијског доба: активни медијски субјекат

5.4. Производња рода на интернету: мизогинија, сексизам и могући отпори

6. (Медијски) контекст савремене Србије (62 – 78)

6. 1. Медијска слика Србије: политички и регулаторни оквир

6. 2. Медији, нова читања: штампа на интернету

6. 2. 1. “Некад и сад”: записи о трансформацији медија

6. 2. 2. Штампани медији на мрежи, случај Србија

7. Методолошки оквир (78-87)

7. 1. Дефинисање и опис предмета (проблема) истраживања

7. 2. Образложење о потребама истраживања

7.3. Циљ истраживања и хипотезе са нагласком на резултате који се очекују

7.3.1. Циљ

7.3.2. Хипотезе

7.4. Методе које ће бити примјењене

7.5. Начин избора, величина и конструкција узорка

8. Квантитативно-квалитативна анализа садржаја мултимедијалних платформи онлајн издања дневних новина у Србији (87-164)

8.1. Квантитативна анализа садржаја мултимедијалних платформи онлајн издања дневних новина у Србији

8.1.1. Приказ резултата зависних варијабли

8.1.2. Однос непромјенљивих и промјенљивих категорија

8.2. Критичка анализа дискурсних стратегија медијских текстова и коментара корисника мултимедијалних платформи онлајн издања дневних новина у Србији

8.2.1 Жене и политика

8.2.1.1. Дискурсна стратегија ботовска инвазија

8.2.1.2. Дискурсна стратегија маргинализације субјекта

8.2.2. Жене и економија

8.2.2.1. Дискурсна стратегија умањивања видљивости жена на позицијама моћи

8.2.2.2. Дискурсна стратегија замјена тезе

8.2.3. Жене и мајчинство

8.2.3.1. Дискурсна стратегија инструментализације и натурализације женских идентитета

8.2.3.2. Дискурсна стратегија заклањања иза религијских ауторитета

8.2.3.3. Дискурсна стратегија pro et contra

8.2.4. Жене и медијски императив сексуализације

8.2.4.1. Дискурсна стратегија инструментализације и натурализације женских идентитета

8.2.4.2. Дискурсна стратегија директне осуде и дискурсна стратегија сарказма

8.2.4.3. Дискурсна стратегија хегемонија маскулинитета

8.2.4.4. Дискурсна стратегија објективације

8.2.5. Мањинске групе, лезбејке и Ромкиње у медијском дискурсу

8.2.5.1. Дискурсна стратегија теорије завјере

8.2.5.2. Дискурсна стратегија привида и замјене тезе

8.2.5.3. Дискурсна стратегија директне осуде

- 8.2.5.4. Дискурсна стратегија заклањања иза религијског ауторитета
- 8.2.5.5. Дискурсна стратегија директне подршке
- 8.2.5.6. Дискурсна стратегија маргинализације субјекта
- 8.2.6. Жене и насиље
- 8.2.6.1. Дискурсна стратегија казне и осуде и дискурсна стратегија замјене тезе
- 8.2.7. Родна равноправност – осмомартовски циклус
- 8.2.7.1. Дискурсна стратегија директне подршке и дискурсна стратегија Сарказма
- 8.2.7.2. Дискурсна стратегија замјена тезе
- 8.2.7.3. Дискурсна стратегија позитивне афирмације и дискурсна стратегија топло – хладно.
- 8.2.7.4. Дискурсна стратегија хегемонија маскулинитета
- 8.2.7.5. Дискурсна стратегија ботовска инвазија
- 8.2.8. Феминистички гласови у медијском дискурсу
- 8.2.8.1. Дискурсна стратегија директне подршке
- 8.2.8.2. Дискурсна стратегија инструментализације и натурализације женских идентитета
- 9. „Приче из Непричаве”: примјер родне репрезентацијске праксе жена у политици у медијском дискурсу савремене Србије (164 -172)
- 9.1. Политике репрезентације жена у политици
- 10. Закључак (172-181)
- Литература 315 референци (181-205),
- Прилог (графикони)

Дисертација садржи: 99 цитираних примера којима је илустрована деконструисана уређивачка политика *онлајн* штампаних медија; 18 слика; 28 графикана; 6 табела.

Литература обухвата укупно 315 референци од чега је 116 референци аутора и ауторки из Србије објављено на српском језику; 52 референце страних аутора и ауторки објављених на неком од језика западног Балкана; 96 референци објављених на енглеском језику/више од трећине; 87 референци је објављено у периоду од 2010-2015; 7 закона; 44 текста објављених у штампи на српском језику.

V ВРЕДНОВАЊЕ ПОЈЕДИНИХ ДЕЛОВА ДОКТОРСKE ДИСЕРТАЦИЈЕ:

У Уводу дисертације „Родна анализа текста у онлајн штампаним медијима у Србији” кандидаткиња дефинише истраживање усмерено на медијске праксе које се баве производњом и репрезентацијом родних идентитета, као и медијском конструкцијом социјалне стварности. Објашњава да се прикупљени корпус, који чине традиционални медијски садржаји и форме (штампани медији), анализира у контексту медијске конвергенције и дигитализације, промене медијских жанрова, начина комуницирања, преношења медијских порука, као и новог профила публике која није више само пасивни прималац/приматељка поруке већ и активни учесник/ица у креирању медијског садржаја.

Кандидаткиња поставља кључно питање на које се у дисертацији одговара а то је да ли трансформација информацијско-комуникацијске технологије утиче на већ успостављене односе неједнакости у друштву/заједници или нам разлагање реалности нових медија показује привидну еманципацију жене у производњи медијског наратива. У овом делу кандидаткиња је систематично и темељно представила све делове тезе и тиме текст учинила транспарентним и читљивим. Указала је на елементе у сваком од поглаваља на које је желела да посебно скрене пажњу читаоцима тезе. Показала је способност сумирања и заокруживања текста.

У другом поглављу „Теоријска перспектива: студије рода и медијска култура” даје преглед теоријског оквира истраживања које обухвата референтне и релевантне радове и ауторе из области студија културе, (феминистичких) медијских теорија и студија рода као интердисциплинарних теоријских дисциплина.

Теоријски преглед показује да су три истраживачка поља била у фокусу медијских студија либералног, радикалног и социјалистичког феминизма чему кандидаткиња посвећује одговарајућу пажњу у овом поглављу.

Наведена истраживачка поља и области феминистичке медијске акције од 70-их година до краја

прошлог века су пролазили кроз трансформацију паралелно са дигитализацијом и медијском конвергенцијом. Ови процеси су утицали на креирање и продукцију медијског садржаја. Истовремено, реалност је показала да су мизогине медијске матрице са којима су се суочавале медијске феминистичке теоретичарке 70-их и 80-их година прошлог века (као што је сексизам, медијско насиље, стереотипизација, порнографија) и даље опстају, али сада само у новим техничко-технолошким обрасцима. Зато кандидаткиња у оквиру овог поглавља детаљније представља мишљења различитих ауторки (на пример Милојевић 2013, Којић Младенов 2014, Pellizer 2015) о интернету као симболичком пољу флуидних, вишеструких идентитета, виртуелном простору и времену у којем прави идентитети немају значаја, већ се отварају могућности њиховог слободног конструисања. Основни теоријски оквир износи и образлаже систематично, позивајући се на релевантну домаћу и страну литературу коју адекватно цитира сходно важећем обрасцу за научни текст. Кандидаткиња смешта предмет свог истраживања у шири интердисциплинарно утемељен контекст студија рода, студија културе и медијских теорија па је утолико овај део истраживачког напора кандидаткиње значајнији.

У **трећем** поглављу „Кроз таласе времена: род и идентитет“ кандидаткиња разматра начине (де)конструкције идентитета, као и њихову разноврсност, хибридно, комплексност, фрагментарност која се развија у оквиру савремених цивилизацијских токова. Данас је немогуће изградити универзални идентитетски модел који би покрио унутрашње и спољашње различитости, као и значења преко којих се дефинишу мушкарци и жене у различитим социјалним, политичким, културним и економским односима. Фокусира се на Интернет који данас постаје такво поље. У овом поглављу кандидаткиња је зналачки и успешно кроз три потпоглавља дефинисала категоријални апарат ослањајући се на теорије изнесене у радовима најрелевантнијих савремених аутора и ауторки добро одабраних и критички представљених што представља веома солидну и ваљано утемељену основу за емпиријско истраживање.

У **четвртном** поглављу „Медијска репрезентација родних идентитета, политике репрезентације маргинализованих идентитета, „практике означавања“ отвара се питање процеса репрезентације и конструкције идентитета унутар медијског дискурса. Медијска репрезентација није одраз стварности, већ облик друштвене праксе у којем се стварају и симболичкој размени излажу различита значења у оквиру једне културе. Деконструисањем политика медијских репрезентација расветљава се представа о женама у једној заједници. Кандидаткиња се у објашњавању репрезентације позива на релевантне ауторе попут Хола, Барта, Фукоа, Андерса, Бодријара. У овом поглављу се објашњава да се анализом језика може допрети до начина на који су произведене тзв. мапе значења (једна од централних категорија студија културе) и видети како оне резултирају кроз дискурзивну праксу, односно регулисани начин говора, чије је порекло у односима идеологије, знања и моћи. Кандидаткиња се позива на Лизбет ван Зонен наводећи да се медији могу схватити као агрегати за „(друштвене) технологије рода“ и који представљају „централна места на којима се дешавају дискурсивна преговорања о роду“ (2002). И изводи закључак да се неједнакост п/одржава кроз процесе медијске социјализације у којима су дефинисане пожељне улоге рода. Свакодневним понављањем уврежених представа о мушкости и женскости подупиरे се одрживост стереотипа и подстиче стварање предрасуда чиме се успорава и отежава креирање другачијег света, односно света једнаких могућности. Определивши се у компоновању дисертације за увођење у предмет емпиријског истраживања кроз сагледавање релевантних аутор од ширег контекста (интердисциплинарно обрађене основне теорије род-медији –ултурса/поглавље 2) ка сасвим фокусираном (поглавље 3 и 4) показала је способност одабирања, сегментирања, анализе и синтезе. Овако сакупљена на једном месту и прегледно изнета литература из области медијског креирања родних идентитета, драгоцен је да увери да се управо на основу истраживачких података утиче на институције система које стварају оквир за деловање медија да промене стереотипизовано приказивање жене у њеним различитим улогама.

У **петом** поглављу „Мултимедијално приповједање у дигитално доба: ново вријеме, старе дилеме“ основни фокус је на новим медијским технологијама које су трајно промениле односе у медијској пракси, али су и покренуле читав низ промена унутар свакодневице, приватних живота, поља личног и политичког и промениле однос аудиторијума према медијима. Корисници дигиталних

медија од само конзумента (конзјумера) постају „прозјумери“ (они који конзумирају, али и производе медијске садржаје). Кандидаткиња позивајући се на Туркла указује на то да је Интернет постао „социјална лабораторија за експериментисање са конструкцијама и реконструкцијама сопства“ (1995). Кандидаткиња је ослањајући се на најсавременију литературу у овом поглављу објаснила појам медијске конвергенције и успела на јасан али теоријски утемељен начин да укаже на све изазове које нове технологије у медијској сфери намећу како произвођачима медијских садржаја тако и примаоцима/конзјумерима и то зналачки повезује са својим предметом истраживања производњом рода на Интернету.

Шесто поглавље „(Медијски) контекст савремене Србије“ је посвећено актуелном дневно-политичком оквиру у којем функционишу медији у Србији, као што је медијско законодавство, медијска стратегија и њени кључни елементи, техничко-технолошке промене које су довеле до промена у носачима информација, дизајну, уређивачким политикама штампаних медија. Кандидаткиња објашњава кључне феномене савремене медијске сфере као што су медијска дигитална револуција, нови медији који подразумевају партиципативну улогу корисника мултимедијалних платформи, односно интеракције посредоване мрежом Web 2.0 с обзиром да се дисертација бави анализом текстова онлајн издањима штампаних медија како новинарских тако и корисничких. Првобитна замисао о Интернету као слободном простору у којем род, раса, класа нису особености које дефинишу односе моћи показала се као (нет)утопија. Мрежа Web 2.0 није укинула социјалне разлике тако што је омогућила слободан проток информација. Мизогинија, сексизам, стереотипи и предрасуде су свакодневица на Интернету. Истовремено Интернет пружа женама и шансу за умрежавање и креирање стратегија заштите и отпора. Женски активизам у сајберпростору времену се већ дефинише као сајберфеминизам. У овом итердисциплинарном истраживању медијска сфера је трећи кључни пилон који је кандидаткиња у шестом поглављу конкретизовала на домаће стање и проблеме праксе транзиционог друштва оптерећеног још увек традиционализмом различитих врста дају преглед одабране легислативе и показала добро познавање домаће медијске сцене стања и проблема.

У **седмом** поглављу „Методолошки оквир“ објашњава се предмет, циљ, хипотезе и методологија рада. Најпре се дефинише **предмет** истраживања који чине текстови у *онлајн* издањима штампаних медија у Србији који се баве репрезентацијом и конструисањем женских идентитета. Кандидаткиња овако одређен предмет истраживања анализира у контексту промене медијских жанрова, начина комуницирања у дигиталном добу, преношења медијских порука на нов начин, моделирање текста за *онлајн* издања која укључују директну комуникацију са аудиторијумом/корисницима. Она полази од хипотезе да се политике представљања женских идентитета могу посматрати као израз односа моћи у одређеном друштву и историјском раздобљу прве деценије XXI века, и да је у том смислу „позиција „женског“ конструисана и означена као фигура „другог“, као фигура у којој се огледају преовлађујући друштвени односи“.

Основни **Циљ** истраживања је да покаже како се конструишу различити идентитети жена у репрезентацијским праксама *онлајн* штампаних медија у Србији у периоду од укупно 5 месеци (од новембра 2013. до марта 2014).

Осим основног циља истраживања кандидаткиња наводи још и појединачне циљеве:

истраживање би требало да покаже да ли постоје и на који начин делују, стратегије искључивања жена у медијској пракси кроз конструкције стварности, гетоизације и стереотипизације жена у медијима.

Постављена је општа хипотеза: „Женски идентитет независно од глобалне трансформације медијских жанрова и начина комуникације у савременом транзиционом друштву у Србији је увијек репрезентован кроз фигуру „другог“ и „другости“, и то без обзира на идентитетску позицију коју заузима у друштвеној расподјели моћи“. Три су посебне хипотезе:

Хипотеза 1

Различита дистрибуција моћи и видљивости у односу на различите женске идентитете је присутна у медијском дискурсу (жене из јавне сфере наспрам маргинализованих).

Хипотеза 2

Медијски текст препознаје тему насиља над женама као кључну која се односи на животе жена, односно када су у питању медијске репрезентације жена у друштвеном контексту, оне су у највећем броју представљене као жртве.

Хипотеза 3

Жене из мањинских и маргинализованих група су невидљиве у медијском дискурсу онлајн издања штампаних медија.

Хипотезе су на адекватан начин разматране у складу са објашњеном методологијом, као и потврђиване/оповргаване о чему кандидаткиња у закључку на јасан и адекватан начин дискутује.

У овом поглављу поставља се и **методологија** рада која представља комбинацију квантитативних и квалитативних истраживања. Теоријски ослонац су теорије Фукоа и Теуна ван Дејка.

Одабрани методолошки оквир одговара предмету и циљевима истраживања.

Две су јединице анализе прикупљеног корпуса писаних текстова са *онлајн* платформи (за текстове новинара професионалаца и за текстове аудиторијума - корисника *онлајн* медијских платформи):

а) медијски текст (производ редакције и позициониран од надналова до потписа аутора/ке, укључујући и оквире, фотографије, опрему која припада писаном тексту у онлајн издању);

б) (екстра)медијски текст (коментари читатељки и читатеља, налази се испод текста, укључује потпис, време објаве, и ознаку „свиђа ми (лајк) се“/“не свиђа ми се (анлајк)“).

Укупан **узорак** чини 1164 текста (184 новинарска и 980 корисничких коментара на новинарске текстове). Новински текстови и њихови коментари који су били предмет анализе објављивани су у: дневним новинама „Блицу“, „Куриру“, „Данасу“, „Политици“ и „Дневнику“. Ова издања су одабрана као показатељ различите медијске понуде на тржишту и у погледу форме и у погледу различитих уређивачких концепција.

За квантитативну анализу креирана су два кодна протокола. Један за професионалне новинарске а други за корисничке текстове. Протоколи су у потпуности у духу квантитативно-квалитативне анализе садржаја медијског дискурса. Јединице анализе су одоварајуће одабране.

Осмо поглавље „Квантитативно-квалитативна анализа садржаја мултимедијалних платформи *онлајн* издања дневних новина у Србији“ је средиште докторске дисертације (87-164). Чине га два основна потпоглавља: „Квантитативна анализа садржаја мултимедијалних платформи *онлајн* издања дневних новина у Србији“ и „Критичка анализа дискурсних стратегија медијских текстова и коментара корисника мултимедијалних платформи *онлајн* издања дневних новина у Србији“. Свако од наведених потпоглавља подељено је још на мање тематске целине до четвртог нивоа. У првом потпоглављу приказани су и анализирани квантитативни резултати који описују узорак. У овој квантитативној анализи садржаја кандидаткиња је обрадила 14 категорија (9 непроменљивих и 6 променљивих) у кодном протоколу за новинарске текстове и 15 за текстове коментатора (аудиторијума). Резултати су представљени и графички (табеле и графикони), прегледно и систематично на 77 странице текста.

У другом потпоглављу квалитативна анализа кандидаткиња указује на суштину истраживачког поступка, критичком анализом медијског дискурса и дискурса коментара деконструисхе моделе начина на које се конструишу различити идентитети жена у репрезентацијским праксама *онлајн* штампаних медија у Србији. Фокусира се на жене и политику, жене и економију, жене и мајчинство, жене и сексуализацију, маргинализоване групе, лезбејке и Ромкиње, жене и насиље, жене и Осми март. Пажња је посвећена и феминистичким елементима у медијском дискурсу.

Критичка анализа је показала да је у посматраном периоду у *онлајн* издањима одабраних дневних листова коришћено 17 дискурсних стратегија за конструисање различитих идентитета жена. У критичкој анализи дискурса уочено је да се женама (али и мушкарцима) приписују не само традиционални него и савремени стереотипи – у смислу да се знања о другом узимају без критичког вредновања, као једном за свагда утврђена, непроменљива и учвршћена.

Анализа је систематична, добро постављена и изведена до краја, указује да кандидаткиња разуме технику научног рада, да успешно користи истраживачке методе и технике, затим да је потпуно овладала обимним корпусом одабраним за анализу, као и да је са довољно истраживачке креативности одговорила на веома сложен и изазован задатак да деконструисхе медијске стратегије помоћу квалитативне критичке анализе медијског дискурса .

У **деветом** поглављу „Приче из Непричаве': примјер родне репрезентацијске праксе жена у политици у медијском дискурсу савремене Србије“ разматра се конституисање и медијско представљање идентитета жене на политичкој сцени које су стигматизоване и проблематизоване на различите начине у медијском (али и јавном) дискурсу савремене Србије. Хегемонијска хијерархија родних режима присутна је и у медијској репрезентацији жена у политици.

У **десетом**, закључном поглављу кандидаткиња дискутује резултате истраживања у односу на теоријски оквир и постављене хипотезе и закључује да „онлајн садржај штампаних медија производи истоветне стратегије искључивања жена и њихову гетоизацију, како у самом тексту тако и у коментарима нове интерактивне публике, која постаје коауторска у процесу промоције и легитимизације мизогиније као јавног говора“.

На крају рада је наведена цитирана **Литература**, Домаћа и страна литература која обухвата 315 референци (трећина је страних аутора на енглеском и на неким од језика западног Балкана, а трећина литературе објављена у последње четири године) указује да је кандидаткиња веома добро информисана о научним кретањима у оквиру поља њеног истраживања. Кандидаткиња је показала и да зна критички да одабере, посебно из области медија у којој је годишња продукција изразито обимна, оно што јесте значајно за интердисциплинарни приступ њеном истраживачком раду.

У **Додатку** су презентовани сви графикони који илуструју квантитативне податке из анализе садржаја. Кандидаткиња је у Додатку сабрала све графиконе што тезу чини читљивијом јер омогућује да се увидом само у графички приказ квантитативних података читаоци крећу лако и могу да пореде анализиране категорије по сопственом нахођењу.

VI СПИСАК НАУЧНИХ И СТРУЧНИХ РАДОВА КОЈИ СУ ОБЈАВЉЕНИ ИЛИ ПРИХВАЋЕНИ ЗА ОБЈАВЉИВАЊЕ НА ОСНОВУ РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА У ОКВИРУ РАДА НА ДОКТОРСКОЈ ДИСЕРТАЦИЈИ

Вишњић, Јелена. 2012. „Killing Me Softly: извештавање штампаних медија о женама жртвама насиља.“ *Генеро: часопис за феминистичку теорију и студије културе*, Београд, Центар за женске студије, 16: 141–156.

Вишњић, Јелена. 2012. *ЛГБТ популација у штампаним медијима у Србији, 2011*. Београд: Лабрис, група за промоцију женских лезбејских права.

Вишњић, Јелена. 2014. „I’m coming out: Медијско деловање и стратегије отпора ЛГБТ активиста и активисткиња у Србији.“ У *Међу нама: неистричане приче геј и лезбејског живота*, ур. Јелисавета Благојевић и Олга Димитријевић, Београд: Хартефакт Фонд, стр. 370–384.

Албу Савић, Ана, и Јелена Вишњић. 2015. „Какав је то криви спој: религија и права ЛГБТ заједнице у медијском контексту.“ У *Улога медија у нормализацији односа на Западно Балкану*, ур. Дубравка Валић Недељковић, Никола Кнежевић, Динко Грухоњић, Нови Сад: Филозофски факултет, Одсек за медијске студије: Центар за истраживање религије, политике и друштва, стр. 114–131.

VII ЗАКЉУЧЦИ ОДНОСНО РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА

Кандидаткиња мр Јелена Вишњић закључује да је на почетку истраживања постављена општа хипотеза анализом обимног корпуса сачињеног од новинарских текстова и коментара корисника током пет месеци (новембар 2013-март 2014) *онлајн* издања пет дневних новина различитих уређивачких политика од квалитетне штампе, преко полутаблоида до таблоидних новина, потврђена јер је жена, како се показало у медијском садржају, представљена кроз категорију Другог (другоразредно, непожељно, мање вредновано у владајућим идеологијама и њима својственим медијским праксама).

Прва појединачна хипотеза је потврђена, јер се показало да се на позицији субјекта (и/или објекта) у одабраним текстовима у највећем броју случајева (49,23%) налазе жене из јавне сфере. Само 13,1% текстова у свом садржају говори о идентитетима жена које су припаднице мањинских или маргинализованих група. **Друга појединачна хипотеза је потврђена**, јер се показало у истраживању да су у медијском садржају текстова који су ушли у узорак најприсутнији текстови

који говоре о насиљу над женама. И на крају кандидаткиња наводи да је и **Трећа појединачна хипотеза потврђена**, јер се показало у истраживању да вишеструко маргинализоване жене, нису видљиве ни у јавном дискурсу, државним стратегијама и документима и искључене су и из медијске сфере као актерке, јер информативни праг прелазе само уколико је у питању сензационалистичка информација.

Ово истраживање је показао да информацијско-комуникајске технологије саме по себи не доприносе мењању неједнакости у традиционалистичком друштву какво је данас Србија. Дакле неопходно је, наводи кандидаткиња, да се успоставе нови модели употребе савремених технологија, који ће жене и друге маргинализоване групе користити за социјално позиционирање на Интернету као једном отворенијем комуникативном каналу него што су то класични „земаљски“ медији (штампани примерци новина и електронски медији чији сигнал аудиторијум прима на радио апарату и телевизијском пријемнику).

VIII ОЦЕНА НАЧИНА ПРИКАЗА И ТУМАЧЕЊА РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА

Експлицитно навести позитивну или негативну оцену начина приказа и тумачења резултата истраживања.

Из свега наведеног јасно се види да је кандидаткиња мр Јелена Вишњић у својој докторској тези на 205 страница текста обрадила савремену, оригиналну и недовољно обрађивану тему код нас, утемељену на теоријском разматрању нових индикатора деконструкције начина на које се конструишу различити идентитети жена у репрезентацијским праксама *онлајн* штампаних медија у Србији и на целовитом емпиријском истраживању које је поуздано изведено у свом квантитативном и квалитативном аспекту. Резултати истраживања су приказани у потпуности и представљају значајан допринос разумевању истраживаног проблема.

Допринос овог истраживања је у успостављању везе између патријархата транспоновоаног у дигитални контекст *онлајн* издања пет водећих дневних новина у Србији и медијске репрезентације жене, која може да одговори на питање моћи и технологије управљања, односно апарата друштвене контроле праћених дискурзивном праксом у процесу производње идентитета.

IX КОНАЧНА ОЦЕНА ДОКТОРСKE ДИСЕРТАЦИЈЕ:

Експлицитно навести да ли дисертација јесте или није написана у складу са наведеним образложењем, као и да ли она садржи или не садржи све битне елементе. Дати јасне, прецизне и концизне одговоре на 3. и 4. питање:

1. Да ли је дисертација написана у складу са образложењем наведеним у пријави теме

Дисертација је написана у складу са образложењем наведеним у пријави теме.

2. Да ли дисертација садржи све битне елементе

Дисертација садржи све битне елементе који карактеришу научни дискурс. По обухвату грађе, коришћеној литератури и по оствареним аналитичким донетима и степену реализације постављених циљева, рад мр Јелене Вишњић задовољава захтеве који се постављају у изради докторске дисертације.

3. По чему је дисертација оригиналан допринос науци

Сама тема истраживања, *Родна анализа текста у online штампаним медијима у Србији*, је до сада у академској јавности Србије недовољно истражена а истовремено је веома актуелна. Кандидаткиња је на основу систематичног прегледа најсавременије литературе из ове области (домаће и стране), креирала сопствени приступ (методе и технике) квантитативној и квалитативној анализи дискурса новинарских текстова објављених на мултимедијалним платформама онлајн штампе и коментара корисника тих издања (аудиторијума) и на основу тога деконструисала моделе репрезентације жене у контексту различитих улога (политичарке, мајке, сексуалног објекта, маргинализоване групе итд) што представља вредан допринос науци. Посебно издвајамо идентификацију и деконструкцију 17 дискурских стратегија које користе како професионални новинари, тако и корисници/аудиторијум онлајн издања шаљући ређе на експлицитном, а чешће на имплицитном нивоу, поруке маркиране мизогинијом, сексизмом, стереотипима и предрасудама према женама у разним улогама.

На крају ауторка нуди и модел боље праксе истичући да је „неопходно успоставити нове моделе употребе савремених технологија, које ће жене и друге маргинализоване групе користити за социјално позиционирање на интернету, али и образовање које имплицира ново обликовање родних улога и практичан рад (програмирање, веб-дизајн) како би створиле ородњени и праведнији сајбер простор (*gendered syber space*)“.

4. Недостаци дисертације и њихов утицај на резултат истраживања

Докторски рад нема битних недостатака који би утицали на релевантност обављеног истраживања и његове резултате дискутоване у овој дисертацији. Мање примедбе и сугестије како да се текст побољша за штампу биће предочене кандидаткињи на самој одбрани дисертације.

X ПРЕДЛОГ:

На основу укупне оцене дисертације, комисија предлаже:

- да се докторска дисертација прихвати, а кандидату одобри одбрана

НАВЕСТИ ИМЕ И ЗВАЊЕ ЧЛАНОВА КОМИСИЈЕ
ПОТПИСИ ЧЛАНОВА КОМИСИЈЕ

Др Свенка Савић, професорка емеритус
(председница)

Проф. др Владислава Гордић Петковић,
(чланица)

Проф. др Светлана Томин, (чланица)

Проф. др Дубравка Валић Недељковић,
(менторка)

НАПОМЕНА: Члан комисије који не жели да потпише извештај јер се не слаже са мишљењем већине чланова комисије, дужан је да унесе у извештај образложење односно разлоге због којих не жели да потпише извештај.